

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ОБЛКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«Погоджено»

Декан інженерно-енергетичного
факультету

 К. М. Горбунова
« 02 » 07 2021 р.

«Затверджую»

Перший проректор

 Д. В. Бабенко
« 04 » 07 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Освітньо-професійна програма «Агроінженерія»
для здобувачів початкового (короткий цикл) рівня вищої освіти І року
денної форми навчання на 2021-2022 навчальний рік

Освітній ступінь – **Молодший бакалавр**
Галузь знань – **20 «Аграрні науки та продовольство»**
Спеціальність – **208 «Агроінженерія»**
Мова викладання – **українська**

Миколаїв
2021

Робоча програма відповідає меті та особливостям освітньо-професійної програми «Агроінженерія» підготовки здобувачів початкового (короткий цикл) рівня вищої освіти, затвердженої вченою радою Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 7 від 23.02 року).

Розробник програми: канд. істор. наук, асистент кафедри українознавства Побережець Г.С., Миколаївський національний аграрний університет

Програма розглянута на засіданні кафедри українознавства МНАУ, протокол №10 від 31.05.2021 року.

Завідувач кафедри
канд. істор. наук, доцент

Т.В. Березовська

Схвалено науково-методичною комісією обліково-фінансового факультету МНАУ, протокол № 11 від 17.06.2021 року

Голова науково-методичної комісії
канд. екон. наук, доцент

Ю.Ю. Чебан

1. АНОТАЦІЯ

Історія української культури покликана формувати систему базових знань з дисципліни, засвоєння вирішальних історичних подій, ознайомлення з життєдіяльністю провідних історичних особистостей. Вивчення культури українського народу в контексті світової культури, усвідомлення сутності історичних процесів, вміння орієнтуватися в широкому спектрі різноманітних поглядів на певні історичні явища та події, опанування яких дозволяє сформувати визначену систему компетентностей та досягти очікуваних результатів навчання з дисципліни.

SUMMARY

History of Ukrainian Culture is designed to form a system of basic knowledge of the discipline, the assimilation of decisive historical events, acquaintance with the life of leading historical figures. Studying the culture of the Ukrainian people in the context of world culture, awareness of the essence of historical processes, the ability to navigate in a wide range of different views on certain historical phenomena and events, mastering which allows to form a certain system of competencies and achieve expected learning outcomes, the mastery of which allows to form a certain system of competencies and achieve expected learning outcomes.

2. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»

Галузь знань **20 «Аграрні науки та продовольство»**

Спеціальність **208 «Агроінженерія»**

Освітній ступінь - **Молодший бакалавр**

Обов'язкова (вибіркова) компонента **Вибіркова**

Семестр – **II**

Кількість кредитів – **3,0**

Кількість модулів – **3,0**

Кількість змістових модулів – **3**

Загальна кількість годин – **90**

Види освітньої діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:

Лекцій – **18 год./ 0,6 кредит ECTS**

Практичні заняття – **18 год./ 0,6 кредит ECTS**

Самостійна робота – **54 год./ 1,8 кредит ECTS**

Форми підсумкового контрольного заходу – **залік.**

У процесі вивчення дисципліни застосовуються інноваційні педагогічні технології, а саме цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів: комп'ютерні презентації, тестові програми, система дистанційної освіти Moodle, технології JeetSi, вбудовані в курс на платформі Moodle, ZOOM та інші.

Робоча програма щорічно оновлюється з урахуванням пропозицій стейкхолдерів та результатів опитування здобувачів вищої освіти, роботодавців та випускників ОПП 208 «Агроінженерія».

Якісні зміни до робочої програми:

У 2021 р. порівняно з 2020 р. – розширено види наукової та індивідуальної роботи здобувачів, зокрема запропоновано заходи та оцінку неформальної освіти.

Підстава: зміни ОПП, нові вимоги оформлення робочих програм.

Передбачені неформальні освітні заходи. Здобувачам пропонуються протягом вивчення дисципліни: індивідуальні завдання, участь у студентській конференції «Українознавчий вимір», що проходить раз на два роки, участь у вебінарах та семінарах з історичної тематики, участь у музейних екскурсіях по місту та музеях міста. Здобувач має право самостійно обирати напрям і вид неформальних освітніх заходів. Оцінка їхніх результатів відбувається за наявності документального підтвердження (сертифікат, свідоцтво, скріншот, програма, запрошення тощо). Перезарахування дисципліни або окремих тем відбувається за бажання

здобувача на підставі нормативної внутрішньої документації та Положень МНАУ.

Передбачені інформальні заходи освіти. Передбачається, що здобувач у ході життєвого досвіду має застосовувати здобуті знання та результати, наприклад, вивчаючи наступну тему чи готуючись до всіх видів робіт. І навпаки – здобувачі використовують життєві приклади для трансформації їх в освітній процес, зокрема щодо історії України.

Можливості набуття програмних результатів в умовах інклюзивної освіти. В університеті вхід облаштовано пандусом. Є кнопка виклику чергового. Є відповідальні особи, які організують освітній процес (декан, заступники декана, куратор).

Можливість дистанційного (або очно-дистанційного) навчання через:

- систему Moodle (<https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=3092> – лекційний матеріал, практичні завдання, напрями наукової та творчої роботи, завдання на самостійне опрацювання);
- платформу онлайн-занять Zoom – для проведення індивідуальних практичних занять, консультацій тощо;
- електронний репозитарій МНАУ – для використання інформаційних матеріалів (<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/simple-search?filterquery=Poberezhets%CA%B9%2C+Hanna&filtername=author&filtertype>equals>);
- аудіо- та відеоповідомлення з лекційним матеріалом, поясненням особливостей завдань та напрямками їх виконання тощо;
- спілкування через електронну пошту (vovarover@gmail.com) та телефонний зв'язок;
- залучення до освітньо-наукових заходів в онлайн-режимі;
- індивідуальний підхід до викладення матеріалу навчальної дисципліни;
- можливість залучення до освітнього процесу куратора академічної групи та людини, яка знаходиться поряд з здобувачем вищої освіти з особливими освітніми потребами (батьки, сестра, брат та інших).

Мовна підготовка. Дисципліна викладається українською мовою. Водночас, з кожної теми виділено ключові слова, які здобувачі вивчають англійською мовою. Здобувачі мають можливість брати участь у вебінарах.

Форми навчання. Денна (дистанційна, змішана – за наказом по університету, наприклад у зв'язку із дотриманням карантинних заходів). Освітній процес реалізується у таких формах: навчальні заняття (лекційні заняття, практичні заняття, консультації), індивідуальні завдання, самостійна робота, контрольні заходи.

Методи навчання. Основними, які використовуються від час викладання і вивчення дисципліни, є: інтерактивні, кейс-метод, метод прес-формули, наочні методи, практичні методи, творчі методи, методи контролю та самоконтролю (графічний диктант та інші), дослідницькі, метод групового інтерактивного навчання та інші.

У процесі навчання всі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів **академічної доброчесності** – сукупності етичних принципів та визначених правил провадження освітньої та наукової діяльності, які є обов'язковими для всіх учасників такої діяльності та мають на меті забезпечувати довіру до результатів навчання та наукової діяльності, з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту», «Про освіту», методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності, Кодексу академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті та інших документів.

Усі академічні тексти (освітні та наукові) здобувачів вищої освіти обов'язково перевіряються щодо їх відповідності принципам академічної доброчесності, у т. ч. за допомогою програми Unicheck.

Дотримання вимог академічної доброчесності під час створення академічних текстів

Автором (співавтором) освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору є особа, яка зробила особистий інтелектуальний внесок до проведення дослідження, безпосередньо брала участь у його створенні та несе відповідальність за його зміст.

Під час оприлюднення освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору мають бути зазначені всі його автори. Не допускається зазначати як автора освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору особу, яка не відповідає критеріям, визначеним абзацом першим цієї частини. Якщо у проведенні дослідження або створенні освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору брали участь інші особи, що не вказані як його автори, це має бути зазначено у творі із визначенням внеску кожної такої особи.

Освітній (освітньо-науковий, науковий) твір має містити достовірні відомості про використані методи, джерела даних, результати дослідження та отримані наукові (науково-технічні) результати.

Якщо під час проведення дослідження та/або створення освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору були використані розробки, наукові (науково-технічні) результати, що належать іншим особам, це має бути зазначено в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі з посиланням на джерело їх оприлюднення.

Використання загальновідомих фактів чи ідей не потребує окремого зазначення.

Всі текстові запозичення, що використовуються в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі (окрім стандартних текстових кліше), мають бути позначені з посиланням на джерело запозичення.

Текстові запозичення мають бути позначені у спосіб, який дозволяє чітко відокремити їх від власного тексту автора (авторів).

У разі використання автором (авторами) власних, розробок, наукових (науково-технічних) результатів, які були оприлюднені раніше, він (вони) мають зазначити це в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі.

Дотримання вимог академічної доброчесності для здобувачів освіти

Здобувачі освіти зобов'язані виконувати вступні, навчальні, контрольні, кваліфікаційні, конкурсні та інші види завдань самостійно. Самостійність у виконанні завдання означає, що воно має бути виконане:

1) для індивідуальних завдань – особисто здобувачем, а для групових завдань – лише визначеною групою здобувачів, без втручання інших осіб, під керівництвом та контролем викладачів, що визначені як керівники, та затверджені відповідно до нормативної документації закладу вищої освіти з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей осіб з особливими освітніми потребами;

2) якщо умови або характер завдання передбачають обмеження у можливих джерелах інформації – без використання недозволених джерел інформації.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм.

Дотримання вимог академічної доброчесності під час оцінювання

Оцінювання у сфері вищої освіти і науки відповідає вимогам об'єктивності, валідності та справедливості. Оцінювання є об'єктивним, якщо воно ґрунтується на заздалегідь визначених критеріях. Оцінювання є валідним, якщо воно здійснюється відповідно до критеріїв, що визначаються законодавством України та суб'єктом внутрішнього забезпечення якості освіти. Оцінювання є справедливим, якщо воно проводиться за відсутності конфлікту інтересів, дискримінації та неправомірного впливу на оцінювача.

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни: «Історія української культури» є дати майбутнім фахівцям знання щодо сутності і значення культурологічних процесів, сформувати їх загальноосвітній рівень, прагнення до самовдосконалення, любов до національних, духовних цінностей.

Завдання вивчення дисципліни є: привести в належну систему, одержані здобувачам вищої освіти з історії та культури України у школі, доповнити їх матеріалом про новітні досягнення вітчизняної та зарубіжної культури; підкреслити тісний зв'язок історії української культури з історією України та філософією науки; виховувати здобувачів вищої освіти у патріотичному дусі, любові до культури своєї країни, та культури свого народу; виробити у здобувачів вищої освіти підхід до суспільних явищ із позицій історизму, діалектичного розуміння багатогранності їх суперечливості, вітчизняної культурології; розвивати вміння всебічно, критично аналізувати інформацію з різноманітних культурологічних, та сучасних історичних джерел, самостійно, творчо усвідомлювати проблеми суспільного розвитку у минулому та сьогодення; розвивати інтерес і повагу до культури свого народу, своєї країни, її побуту та звичаїв.

Об'єкт дисципліни: історичні події, біографії визначних особистостей, історія Миколаївщини.

Предмет дисципліни: етносоціокультурне життя і діяльність українського народу в соціоекономічній та політичній сферах, біографії видатних історичних діячів.

До системи компетентностей належать:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі, або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов агропромислового виробництва.

Загальні компетентності

ЗК2. Здатність цінувати та поважати розуміння історії, досягнень суспільства, культурні та моральні цінності.

ЗК7. Здатність учитися, бути наполегливим в досягненні мети.

ЗК8. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами у професійній діяльності.

Фахові компетентності

ФК10. Здатність збирати, обробляти та аналізувати інформацію, що публікується у ЗМІ, інтернет-порталах з використанням сучасних інформаційних технологій та програмних продуктів, підбирати та ефективно використовувати сучасне програмне забезпечення в агропромисловому виробництві.

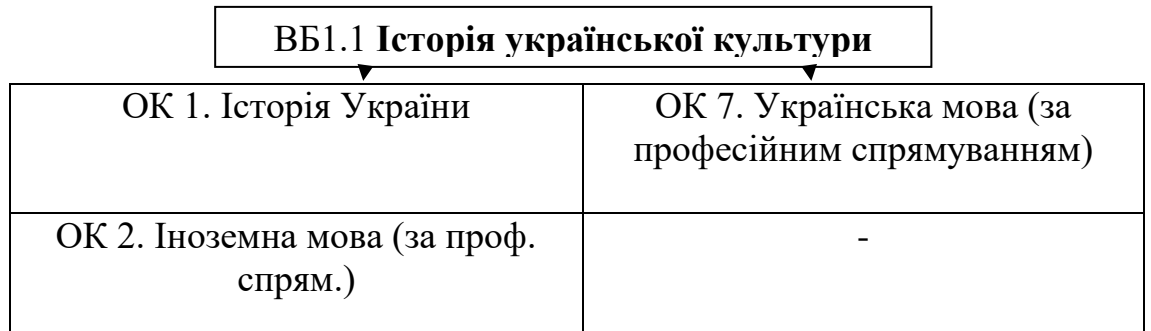
Програмні результати навчання

ПРН3. Вміння збирати, аналізувати, застосовувати знання для розв'язання задач аналізу та синтезу у агропромисловому виробництві.

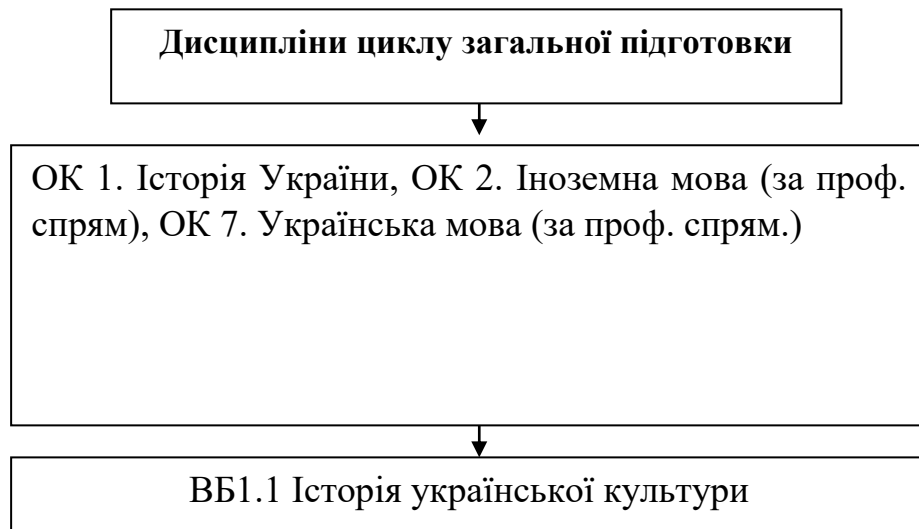
ПРН4. Розуміти і реалізувати свої права та обов'язки, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

4. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

5. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

6. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль		Теми		Обсяги годин				
№	назва	№	назва	ЛЗ	ПЗ	СР	К	Разом
1	Вступ до дисципліни	1	Сучасні підходи до понять «культура», «нація», «національна культура»	2	2	6	-	10
		2	Культура земель Київської Русі	2	2	6	-	10
Всього за змістовий модуль 1				4	4	12	1,0	20
2	Витоки та історичні умови формування традиційної української культури	1	Етнокультурні процеси в XIV-XVI ст.	2	2	6	-	10
		2	Українська культура часів козацько-гетьманської держави (середина XVI – кінець XVIII ст.)	2	2	6	-	10
		3	Культурницькі пошуки XIX ст.	2	2	6	-	10
Всього за змістовий модуль 2				6	6	18	1,0	30
3	Індивідуалізовані риси української культури в їх історичному становленні	1	Українська культура довоєнного періоду (1910-1940 рр.) та періоду війни (1941-1945 рр.)	2	2	8	-	12
		2	Українська культура у повоєнний період (до часів незалежності)	2	2	8	-	12
		3	Формування «незалежної» культури	4	4	8	-	16
Всього за змістовий модуль 3				8	8	24	0,9	40
Передзалікова консультація				-	-	-	2,9	-
Всього годин по навчальній дисципліні				18	18	54	2,9	90

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1 Загальний розподіл годин і кредитів

Назва змістового модуля	Кількість годин і кредитів		
	години	кредити	%
Змістовий модуль 1. Вступ до дисципліни	20	0,7	22,3
Змістовий модуль 2. Витоки та історичні умови формування традиційної української культури	30	1	33,3
Змістовий модуль 3. Індивідуалізовані риси української культури в їх історичному становленні	40	1,3	44,4
Всього	90	3	100

7.2 Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Назва змістового модуля	Кількість годин	Термін виконання, тиждень
Змістовий модуль 1. Вступ до дисципліни	20	1;4
Змістовий модуль 2. Витоки та історичні умови формування традиційної української культури	30	5;7;9
Змістовий модуль 3. Індивідуалізовані риси української культури в їх історичному становленні	40	11;13;15;17
Всього	90	X

7.3 Вид, перелік та короткий зміст лекцій

Лекція	Вид заняття	Тема	Короткий зміст	Години	Використання мультимедійного обладнання
Змістовий модуль 1. Вступ до дисципліни					
1;4	Вступна		Мета, завдання, предмет, об'єкт, структурно-логічна схема дисципліни, місце дисципліни		+
	Інформаційна	Тема 1. Сучасні підходи до понять «культура», «нація», «національна культура»	Еволюція уявлень про культуру. Створення символічних систем та «культурних об'єктів» як зміст культурного процесу. Поняття «національна» й «етнічна» культура. Основні аспекти походження людини. Екзогамія початок людської історії. Мова як націєтворчий чинник. Релігійні уявлення перших людей. Key words: evolution, national, ethnic, origin, exogamy (еволюція, національне, етнічне, походження, екзогамія.)	2	+
	Інформаційна	Тема 2. Культура земель Київської Русі	Дописемний період розвитку культури. Слов'янські культурні впливи в Україні (племена). Київська Русь: становлення державності, релігія, цивілізаційна приналежність. Культурний розквіт Київської Русі в XI – першій половині XII ст. («Сміхова культура». Правова культура. Освіта). Культура Русі-України в період феодальної роздробленості. Keywords: period, influence, flowering, culture, fragmentation. (період, вплив, цвітіння, культура, фрагментація)	2	+
Змістовий модуль 2. Витоки та історичні умови формування традиційної української культури					
	Інформаційна	Тема 3. Етнокультурні процеси в XIV-XVI ст.	Криза традиційної ідентичності в умовах втрати державності. Наслідки турецько-татарського впливу на український побут і національний характер. Специфіка соціально-політичної і культурної ситуації у литовсько-польську добу. Keywords: crisis, life, character, specificity, statehood (криза,	2	+

			життя, характер, специфіка, державність)		
5;7;9	Інформаційна	Тема 4. Українська культура часів козацько-гетьманської держави (середина XVI – кінець XVIII ст.)	<p>Культурний феномен українського козацтва (культурний зміст проекту формування «козацької нації»). Реформування церкви та освіти. Розвиток науки. Становлення і розвиток українського бароко в літературі (у тому числі козацькі літописи), театрі, музиці. Передромантичні тенденції. Стиль рококо. Статус української культури у період панування Російської імперії.</p> <p>Keywords: phenomenon, reformation, church, education, trends (явище, реформація, церква, освіта, тенденції)</p>	2	+
11;13;15;17	Інформаційна	Тема 5. Культурницькі пошуки XIX ст.	<p>Формування української національної самосвідомості. Входження української культури в загальнослов'янський та світовий культурний процес (українська філософська, суспільна думка): 1780-1830 рр. Утвердження української культури як культури світового рівня: 1890-1910 рр.</p> <p>Keywords: self-consciousness, culturalprocess, philosophical, thought (самосвідомість, культурний процес, філософія, думка)</p>	2	+
Змістовий модуль 3. Індивідуалізовані риси української культури в їх історичному становленні					
11-12	Інформаційна	Тема 6. Українська культура довоєнного періоду (1910-1940 рр.) та періоду війни (1941-1945 рр.)	<p>Особливості національного відродження у 10-20-ті роки ХХ ст. Модернізм і його течії. «Культурна політика» більшовиків: 1921-1939 рр.</p> <p>Культурне життя у Західній Україні напередодні II Світової війни. Труднощі розвитку української культури у період II</p>	2	+

			Світової та Великої Вітчизняної війни (ОУН-УПА, об'єднання українських земель наприкінці II Світової війни). Keywords: revival, Bolsheviks, war, land, politics (відродження, більшовики, війна, земля, політика)		
13-14	Інформаційна	Тема 7. Українська культура у повоєнний період (до часів незалежності)	Огляд культури України під час перебудови та після здобуття незалежності. Розглянуто національно-культурне відродження, освіту, науку, літературу, засоби масової інформації та культурний внесок діаспори. Особливості культури «соціалістичного типу». Протиріччя культурного процесу 60-80-х рр. Keywords: postwarperiod, contradiction, process, independence (післявоєнний період, суперечність, процес, незалежність)	2	+
15-16	Інформаційна	Тема 8. Формування «незалежної» культури	Формування нової соціокультурної дійсності та її риси. Культура України в умовах зростання національно-культурної ідентичності. Україна в світовому культурному просторі. Keywords: culture, identity, space, Ukraine, formation (культура, ідентичність, простір, Україна, формування).	4	+
Всього годин				18	

7.4 Перелік та план практичних занять

Практичні заняття з дисципліни проводять з використанням методичних рекомендацій та відповідної (визначеної до кожного заняття та окресленої на попередньому занятті викладачем) нормативної бази.

Години	Тема практичного заняття	План практичного заняття
Змістовий модуль 1. Вступ до дисципліни		
2	Сучасні підходи до понять «культура», «нація», «національна культура»	Опитування теоретичного матеріалу. Захист презентацій та повідомлень.
2	Культура земель Київської Русі	Опитування теоретичного матеріалу. Захист презентацій та повідомлень.
Змістовий модуль 2. Витоки та історичні умови формування традиційної української культури		
2	Етнокультурні процеси в XIV-XVI ст.	Опитування теоретичного матеріалу. Захист презентацій та повідомлень.
2	Українська культура часів козацько-гетьманської держави (середина XVI – кінець XVIII ст.)	Опитування теоретичного матеріалу. Захист презентацій та повідомлень.
2	Культурницькі пошуки XIX столітті	Опитування теоретичного матеріалу. Захист презентацій та повідомлень.
Змістовий модуль 3. Індивідуалізовані риси української культури в їх історичному становленні		
2	Українська культура довоєнного періоду (1910-1940 рр.) та періоду війни (1941-1945 рр.)	Опитування теоретичного матеріалу. Захист презентацій та повідомлень.
2	Українська культура у повоєнний період (до часів незалежності)	Опитування теоретичного матеріалу. Захист презентацій та повідомлень.
4	Формування «незалежної» культури	Опитування теоретичного матеріалу. Контрольна робота.
18	Всього годин	

7.5 Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання, та індивідуальної роботи

Теми, які виносяться для обов'язкового самостійного опрацювання, здобувачі вищої освіти вивчають у вільний від занять час. Самостійна робота в обсязі 54 години складається з вивчення матеріалу за допомогою конспектів лекцій, підручників, допоміжної літератури, законодавчо-нормативної бази, а також підготовки до практичних занять і виконання окреслених у методичних рекомендаціях завдань.

Змістовий модуль	№ з/п	Тема	Кількість годин	Форма контролю	Кількість балів	
					min	max
1	1	Тема 1. Сучасні підходи до понять «культура», «нація», «національна культура»	6	опитування тестування перевірка індивідуального завдання робота у Moodle	2	4
	2	Тема 2. Культура земель Київської Русі	6	-//-		
2	3	Тема 3. Етнокультурні процеси в XIV-XVI ст.	6	-//-	11	22
	4	Тема 4. Українська культура часів козацько-гетьманської держави (середина XVI – кінець XVIII ст.)	6	-//-		
	5	Тема 5. Культурницькі пошуки XIX століття	6	-//-		
3	6	Тема 6. Українська культура довоєнного періоду (1910-1940 рр.) та періоду війни (1941-1945 рр.)	8	-//-	1	2
	7	Тема 7. Українська культура у повоєнний період (до часів незалежності)	8	-//-		
	8	Тема 8. Формування «незалежної» культури	8	-//-		
		Разом	54	X	14	28

7.6. Перелік тем наукової роботи здобувачів вищої освіти у межах роботи наукового гуртка з дисципліни «Історія української культури»

1. Культурологія як предмет наукового дослідження.
2. Статус культурології та її взаємовідносини з іншими науками.
3. Сутність культури та основні культурологічні парадигми.
4. Витоки культури, її місце та роль в історії людства.
5. Функції культури.
6. Національний характер, свідомість та самосвідомість як феномен культури.
7. Культура в інформаційному суспільстві.
8. Культура та особистість.
9. Релігія як форма культури.
10. Міфологія та релігія як феномен духовної культури.
11. Світ матеріальної культури та її складові.
12. Світ духовної культури та її складові.
13. Соціальні функції мистецтва.
14. Мистецтво як унікальний механізм культурної еволюції.
15. Художні течії і напрямки в українському мистецтві ХІХст.
16. Художні течії і напрямки в українській літературі ХІХст.
17. Авангардні напрями в мистецтві ХХ ст.
18. Художні течії і напрямки в українському мистецтві ХХст.
19. Художні течії і напрямки в українській літературі ХХст.
20. Особливості авангардного та реалістичного мистецтва.
21. Модернізм як художній метод у мистецтві.
22. Масова культура та її вплив на формування свідомості людини.
23. Архітектура як літопис світу.
24. Витоки українського національного театру.
25. Боротьба між академічним традиціоналізмом та авангардом у театральному мистецтві ХХ ст.
26. Людина в первісній культурі.
27. Людина й світ в античній культурі.
28. Людина і світ у середньовічній культурі.
29. Техногенні процеси ХХст. і культура.
30. Проблеми розвитку української національної культури у ХХст.

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти складається з двох видів: для тих здобувачів вищої освіти, які відпрацьовують пропущені лекційні і практичні заняття, та для здобувачів вищої освіти, які мають на меті отримати більшу кількість балів у результаті кращого засвоєння дисципліни завдяки виконанню індивідуальних завдань та участі у заходах неформальної освіти.

Для здобувачів вищої освіти, які відпрацьовують пропущені практичні заняття	Оцінка в балах	Для здобувачів вищої освіти, які мають на меті отримати більшу кількість балів	Оцінка в балах
Захистити практичне завдання	1	Формування інформації щодо тем дисципліни з різних джерел	5
Вирішити тестові завдання з теми лекції у MOODLE	1	Виконання додаткового індивідуального завдання підвищеної складності	7
Захист повідомлення	1	Створення презентаційних матеріалів	5
Заходи неформальної освіти (тренінги, семінари, вебінари, курси тощо)	Зарахування відповідної теми з дисципліни та її оцінка в балах	Заходи неформальної освіти (тренінги, семінари, вебінари, курси тощо)	Зарахування відповідної теми з дисципліни та її оцінка в балах

7.6. Питання для поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

а) для поточного контролю

Змістовий модуль 1 Вступ до дисципліни.

1. Особливості культури дохристиянського періоду Київської Русі.
2. Джерела вивчення культури України.
3. Культура первісного суспільства на території України.
4. Культура Київської Русі.
5. Культура періоду феодальної роздробленості. Галицько-Волинське князівство.

Змістовий модуль 2 Витоки та історичні умови формування традиційної української культури.

1. Розвиток культури України в др.п. ХУІІ-ХУІІІст.ст.
2. Польсько-литовська доба в культурі України.
3. Піднесення української культури в др.п.ХУІ-п.п.ХУІІст.
4. Становлення національної культури (1780-1830).
5. “Розстріляне Відродження”
6. Культурне життя України в 1980-1991рр.
7. Українська культура в часи Великої Вітчизняної війни.
8. Суперечності розвитку української культури 1960-1980рр.
9. Національно-державне відродження і розвиток культури України на сучасному етапі.
10. Національна символіка України, її історія.
11. Виникнення та розвиток друкарства в Україні.
12. Культурно-просвітницька діяльність братств в Україні.
13. Побут та звичаї запорізьких козаків.
14. Розвиток вищої освіти України. Острозька та Києво-Могилянська академії.

Змістовий модуль 3 Індивідуалізовані риси української культури в їх історичному становленні.

1. Українське православ'я як поборник культурних та національних традицій.
2. Університети. Початки вітчизняної науки. Громади. Просвіта.
3. Театральні традиції України.
4. Українські музичні традиції.
5. Українська архітектура.
6. Вхідження української культури в загальнослов'янський та світовий культурний процес (1840-1890).
7. Політика “українізації”, її суть та наслідки (20-ті рр.ХХст.)
8. Дохристиянська культура східних слов'ян.
9. Національні звичаї та традиції українського народу.
10. Утвердження української культури як культури світового рівня (1890-1916рр.)
11. Видатні українські художники.

12. Культурний розвиток української діаспори.
13. Перспективи відродження української культури.
14. Культурно-ідеологічні процеси у повоєнний період.
15. Розвиток культури у 60-90 роки ХХ ст.
16. Національне культуротворення (кінець ХХ ст.).

б) питання для підсумкового контролю (залік)

1. Археологічні культури.
2. Первісні спільноти.
3. Трипільська культура.
4. Вірування трипільців.
5. Племена кіммерійців на теренах України та їх побут.
6. Племена скіфів на теренах України та їх побут.
7. Племена сарматів на теренах України та їх побут.
8. Племена готів і гунів на теренах України та їх побут.
9. Ранні слов'янські культури (зарубинецька, черняхівська та київська).
10. Реформи князя Володимира Великого.
11. Запровадження християнства як державної релігії та значення нової релігії.
12. Київська держава за Ярослава Мудрого.
13. Розквіт Київської Русі за часів Володимира Великого та Ярослава Мудрого.
14. Культурні здобутки Київської держави наприкінці Х-ХІІ ст.
15. Грошова система в Київській державі.
16. Діяльність князя Романа Мстиславовича.
17. Король Данило - будівничий Галицько-Волинської держави.
18. Культура Галицько-Волинської держави ХІІІ - першої половини ХІV ст.
19. Характерні риси розвитку середньовічної української культури ХІV - ХV ст.
20. Православні братства та їх роль і значення для розвитку української культури.
21. Культурно-освітнє життя в ХVІ - першій половині ХVІІ ст.
22. Пилип Орлик і його Конституція.
23. Культурне та церковне життя в українських землях у ХVІІ ст.
24. Розвиток української культури у другій половині ХVІІІ ст.
25. Кирило-Мефодіївське братство та його значення для розвитку української культури.
26. Діяльність "Руської трійці" та її значення для розвитку української культури.
27. Розвиток української культури наприкінці ХVІІІ - у першій половині ХІХ ст.
28. Український соціалізм М. Драгоманова. Програма українського руху М. Драгоманова.
29. Товариство "Просвіта" її діяльність та значення для розвитку української культури.

30. Діяльність та значення українських поступовців для розвитку української культури.
31. Обрання А.Шептицького митрополитом Греко-католицької церкви.
32. Вплив процесів модернізації на суспільне життя українців, зміни у світовідчутті людини XIX - на початку XX ст.
33. Емансипація жінки середина XIX - на початку XX ст.
34. Особливості розвитку української культури на початку XX ст.
35. Розвиток української літератури на початку XX ст. та діяльність відомих українських літературних діячів (Марко Вовчок, Іван Нечуй-Левицький, Леся Українка та ін.).
36. Здобутки у галузі української архітектури на початку XX ст. та діяльність відомих архітекторів .
37. Розвиток музичного жанру на території України в кінці XIX ст. - на початку XX ст.
38. Діяльність та значення для розвитку української культури політики П.Скоропадського.
39. Політика "українізації" (коренізації) та її значення для розвитку української культури.
40. Розвиток науки і освіти України у 1921-1928 рр.
41. Розвиток літератури та мистецтва України у 1921-1928 рр.
42. Розвиток релігії в Україні у 1921-1928 рр.
43. Літературна дискусія 1925-1928 рр. та її значення.
44. Масові репресії в Україні у 30-х рр. XX ст. та їх вплив на розвиток української культури.
45. "Розстріляне відродження" (період, сутність поняття, дії влади та жертви).
46. Стан розвитку освіти і науки України в 30-х рр. XX ст.
47. Особливості розвитку літератури і мистецтва України в 30-х рр. XX ст.
48. Антицерковна політика в Україні в 30-х рр. XX ст.
49. Культура України в роки Другої світової війни.
50. Ждановщина в Україні.
51. Розвиток освіти і науки в Україні у другій половині 40-х - першій половині 50-х рр.
52. Розвиток літератури і мистецтва в Україні у другій половині 40-х - першій половині 50-х рр.
53. Культурне й духовне життя в Україні у 1956-1964 рр.
54. Розвиток мистецтва в Україні у 1956-1964 рр.
55. Становище літератури в Україні у 1956-1964 рр.
56. "Шістдесятники" їх діяльність та значення для розвитку української культури.
57. Зародження дисидентського руху в Україні (поняття, причини виникнення та форми боротьби).
58. Найвідоміші дисидентські організації в Україні (Український революційний центр (УРЦ), "Реалістичний робітничий гурток демократів", Українська робітничо-селянська спілка (УРСС)).

59. Репресії щодо дисидентів.
60. Праця І.Дзюби "Інтернаціоналізм чи русифікація" (дата, зміст, значення).
61. Видатний український діяч, політик, літератор, дисидент, шістдесятник і державотворець В.М. Чорновіл.
62. Форми діяльності дисидентів.
63. Релігійне дисидентство.
64. Розвиток освіти і науки в Україні середина 1960-х - початок 1980-х рр.
65. Розвиток літератури в Україні середина 1960-х - початок 1980-х рр. (відомі діячі та їх праці).
66. Розвиток мистецтва, кіномистецтва в Україні середина 1960-х - початок 1980-х рр.
67. Розгортання національно-визвольного руху в Україні наприкінці ХХ ст.
68. Національно-культурне відродження в Україні наприкінці ХХ ст.
69. Умови розвитку культури в Україні на початку незалежності (законодавчі акти стосовно розвитку української культури).
70. Розвиток культури та духовного життя в Україні у добу незалежності.
71. Становище православної церкви України в добу незалежності.
72. Ухвалення державної символіки, формування інституту громадянства.
73. Розвиток культури України на початку ХХІ ст.
74. Розвиток спорту України на початку ХХІ ст.
75. Становище релігійного життя України на початку ХХІ ст.

8. Форма підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчання та рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

За всі види робіт впродовж семестру (виконання практичних вправ, тестування, опитування, контрольні роботи, обов'язкова самостійна та індивідуальна робота, результати неформальної освіти тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 60 балів.

Оцінювання знань здобувача під час практичних занять відбувається за такими критеріями: своєчасність та правильність виконання завдань робочого зошиту з дисципліни; повнота і правильність відповіді під час усного опитування, виконання контрольної та самостійної роботи. Під час оцінювання індивідуальної роботи здобувача враховується її вид, актуальність, правильність виконання. Під час оцінювання робіт, які винесено на обов'язкове самостійне виконання, враховується своєчасність та правильність виконання завдань робочого зошиту для самостійної роботи з дисципліни та розуміння змісту завдання і його вирішення. Під час оцінювання результатів неформальної освіти здобувача враховується відповідність напрямку та змісту тематики дисципліни, актуальність, документальне підтвердження участі у заході.

Зміст лекційного матеріалу, словник основних термінів, робочі зошити для практичних занять та самостійної роботи здобувачів, індивідуальні завдання, графічний диктант, критерії та форми оцінювання, напрями наукової роботи розміщено на сторінці дисципліни у Moodle <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=3092>. Графіки консультацій, проведення індивідуальних занять розміщено на сторінці кафедри <https://www.mnau.edu.ua/faculty-off/kaf-ukr/>. Основними deadline залежно від виду роботи є: наступне практичне заняття, підсумковий контрольний захід зі змістового модулю, атестація, день складання екзамену.

Схема поточного і підсумкового контролю знань

№ модулю	К-сть годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1	4	4	Аудиторна робота:					
			-контрольна робота;	1	1	2	1	2
			- захист презентації;	1	1	2	1	2
			-усне опитування	2	1	2	1	2
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова</i>					
			-доповідь на гуртку;	1	1	1	1	1
			-тестування в Moodle	2	2	2	4	4
			<i>Індивідуальна</i>					
			-тези;	1	1	2	1	2
-наукова стаття	1	2	5	2	5			
			Разом за I Змістовий модуль				11	18
2	10	10	Аудиторна робота:					
			-контрольна робота;	2	2	2	4	4
			- захист презентації;	2	2	5	4	10
			-усне опитування	3	2	3	6	9
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова</i>					
			-доповідь на конференції;	2	3	5	6	10
			-тестування в Moodle	2	3	5	6	10
			<i>Індивідуальна</i>					
			-тези	2	3	5	6	10
			Разом за II Змістовий					

			модуль				32	53
3	2	2	Аудиторна робота:					
			-контрольна робота;	2	2	2	4	4
			- захист презентації;	2	1	2	2	4
			-усне опитування	2	1	2	2	4
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова</i>					
			-доповідь на конференції;	1	1	3	1	3
			-тестування в Moodle	2	2	5	4	10
			<i>Індивідуальна</i>					
			-участь у підготовці та проведенні наукового семінару з дисципліни	2	2	2	4	4
			Разом за III Змістовий модуль				17	29
Разом							60	100
Залік							60	100
Всього по дисципліні							60	100

Поточний контроль знань здійснюється шляхом проведення усного опитування, написання контрольних робіт по вивченим темам, рішення ситуаційних задач. На семінарських заняттях практикується експрес-опитування, виступи здобувачів вищої освіти по складним питанням, дискусії.

Шкала оцінювання ECTS

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
82-92	B	
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	X	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Здобувачі вищої освіти, що набрали менше 36 балів до заліку не допускаються. До складання заліку такі здобувачі вищої освіти можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

На практичних заняттях використовується перегляд та обговорення освітніх, наукових та фахових відеороликів; карти, атласи. Для поточного контролю використовуються елементи системи дистанційного навчання, зокрема з використанням системи MOODLE.

Як правило, заняття проходять в ауд. 216 інженерно-енергетичного факультету МНАУ.

Аудиторія Теорії механізмів і машин № 216 (48 м2)

Інженерно-енергетичний факультет, м. Миколаїв, вул. Крилова, 17А

Інформаційне забезпечення: Візуальні довідкові матеріали з історії української культури.

Устаткування: Учнівські столи – 15 шт. Стільці учнівські – 30 шт. Стіл викладача – 1 шт. Стілець викладача – 1шт. Дошка для крейди темнозеленого кольору – 2 шт.

10. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

10.1. Базова література

1. Гуржій О. І. Гетьманська Україна 1676-1764. Київ: Арій, 2016. 320с.
2. Єфименко Г. Україна радянська: Ілюзії та катастрофи «комуністичного раю» 1917-1939 рр. Харків: КСМ, 2017. 352с.
3. Фадєєв О. Долітописна історія України. Київ :Український пріоритет, 2016. 424с.

10.2. Допоміжна література

1. Бажан О. В. Діяльність Центрального державного архіву громадських об'єднань України з популяризації документів Національного архівного фонду стосовно Голодомору 1932-1933 років. Винищення голодом. Пам'ять нації: збірник наукових статей та доповідей учасників круглого столу до 85-х роковин Голодомору 1932-1933 років в Україні. Київська обласна державна адміністрація. Державний архів Київської області. Архівний простір. Праці Державного архіву Київської області. Випуск II. Київ : Логос. 2020. С. 36-44.
2. Бажан О. В. Круглий стіл “Крим – це Україна. Документальні свідчення в архівах України”. Архіви України. 2019. № 1. С. 203-209.
3. Вербовий О. В., Власенко С. І. Національний склад Сумського партизанського з'єднання – 1-ї Української партизанської дивізії ім. двічі Героя Радянського Союзу С. А. Ковпака. Гілея : Науковий вісник. Випуск 148 (№ 9). Ч. 1. Історичні науки. Київ, 2019. С. 10-16.
4. Вербовий О. В., Власенко С. І. Фонд 1-ї Української партизанської дивізії ім. двічі Героя Радянського Союзу С. А. Ковпака (Сумське партизанське з'єднання) як комплекс джерел з історії партизанського руху опору в роки Другої світової війни. Архіви України. 2019. № 2. С. 128-135.
5. Власенко С. І. Діяльність Комісії з історії Вітчизняної війни при Академії наук УРСР щодо формування партизанських фондів (1946-1950 рр.). Архіви України. 2019. № 1. С. 102-119.
6. Власенко С. І. Крим у документах Центрального державного архіву громадських об'єднань України. Крим – це Україна. Документальні свідчення в архівах України: Збірник статей і матеріалів круглого столу. м. Київ, 15 лютого 2019 р. Київ, 2019. С. 32-67.
7. Власенко С. І. Участь радянських партизанських формувань у Київській наступальній операції 1943 року та пам'ятні місця подій у сучасному науковому дискурсі. Історико-культурний туризм : український та світовий досвід. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (Київ, 5 квітня 2019 р.). Київ, 2019. С. 221-230.
8. Качкан В. А. Історія української культури: Підручник для мед. ВНЗ ІV р.а. — 3-тє вид., випр. Затверджено МОЗ / За ред. В.А. Качкана. Київ, 2016. 368 с.
9. Стужук С.В. Методичні рекомендації для самостійної роботи при підготовці до семінарських занять для здобувачів вищої освіти денної форми навчання всіх спеціальностей / Укладач С. В. Стужук. Миколаїв, 2016. 82с.

10. Побережець Г.С. Методичні рекомендації для семінарських занять здобувачів вищої освіти з історії України ступеня "бакалавр" всіх спеціальностей МНАУ денної форми навчання / Укладач Г. С. Побережець. Миколаїв, 2020. 62с.
11. Побережець Г.С. Історія та культура України: методичні рекомендації для семінарських занять здобувачів вищої освіти освітнього ступеня "Молодший бакалавр" початкового рівня (короткий цикл) з усіх спеціальностей МНАУ, 2021. 57 с.
12. Побережець Г.С. Діяльність В. Чорновола у дисидентському русі. Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Тоталітаризм як система знищення національної пам'яті». Львів. 11-12 червня 2020 р. С. 352-355.
13. Побережець Г.С. Державотворча діяльність Народного руху України. Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути [зб. наук. пр.]: матеріали XII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 29 січня 2021 р.). Київ, 2021. 457 с. С. 124-132.
14. Ульяновський В. Національне питання в Університеті Св. Володимира в 1917–1918 роках: спроба відкриття кафедри історії України. Український археографічний щорічник. Київ, 2017. Вип. 12. С. 224-246.
15. Nataliia Ridei, Oleksandr Khomenko, Iryna Ivanenko, Nelya Filyanina, **Hanna Poberezhets**. Competence of teachers of HEIS in the context of lifelong learning. Lapiage em Revista (international), vol7, n.1, Jan.-Apr.2021, p.516-530. DOI: <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202171853p.516-530>

10.3. Інформаційні ресурси

1. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України. Перегляд Український археографічний щорічник за темою "Історичні статті". URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/11986/browse?value=%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96+%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96&type=subject> (дата звернення: 15.05.2018).
2. Український тиждень. Історія. URL: <https://tyzhden.ua/History/page=1> (дата звернення: 08.07.2019).
3. Александрович В. С., Борисенко В. Й., Виврот Т. М. Історія української культури. У 5 томах. Т. 3: Українська культура другої половини XVII–XVIII століть. URL: <http://www.nas.gov.ua/publications/books/SiteBook/Pages/default.aspx?ffn1=ISBN&fft1=Eq&ffv1=966-00-0057-X> (дата звернення: 06.11.2017).
4. Розвиток культури України від часів Київської Русі до наших днів. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/culture/10972/> (дата звернення: 18.10.2016).

10.4. Законодавчо-нормативні акти

1. Акт проголошення незалежності України. Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 року. Голос України. 1991. №165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>
2. Декларація про державний суверенітет України. Прийнята Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 р. Київ, 1990. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
3. Конституція України. Київ, 1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (зі змінами 03.09. 2019).
4. Закон України. Про культуру (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 24, ст.168). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (Редакція станом на 16.07.2020).

Рекомендовані офіційні сайти

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. Надбання української національної культури як складова світової культури. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4502> (дата звернення: 15.04.2018).

Робочу програму розроблено
канд. іст. наук., асистентом кафедри
українознавства

Г.С. Побережець